

A-1272

INSTYTUT TURYSTYKI

Aktywność turystyczna uczniów szkół
ponadpodstawowych w 1991 roku oraz
w okresie zimowej przerwy semestralnej
1992 roku

Oprac. Z. LUBOWICZ

Warszawa - październik 1992 r.

SPIS TREŚCI

	Str.
UWAGI WSTĘPNE - METODOLOGIA BADANIA	1
I. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA UCZNIÓW W 1991 ROKU	2
1. Ogólny obraz wyjazdów turystycznych młodzieży	2
2. Wyjazdy beznoclegowe i weekendowe	5
3. Wyjazdy na wakacje letnie	8
3.1. Wypoczynek w miejscu zamieszkania	13
4. Wyjazdy zagraniczne	14
5. Najważniejsza przyczyna nieuczestniczenia w wyjazdach	19
6. Sposoby spędzania czasu wolnego podczas wyjazdów w 1991 roku	20
II. WYJAZDY KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNE ORGANIZOWANE PRZEZ SZKOŁĘ W 1991 ROKU.....	21
III. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA UCZNIÓW W OKRESIE ZIMOWEJ PRZERWY SEMESTRALNEJ 1992 ROKU	27
IV. PREFERENCJE DOTYCZĄCE WYJAZDÓW TURYSTYCZNYCH	31
1. Wyjazdy w kraju	31
2. Wyjazdy za granicę	31
UWAGI KOŃCOWE	32

UWAGI WSTĘPNE - METODOLOGIA BADANIA

Wzorem lat poprzednich interesowały nas wyjazdy młodzieży szkół ponadpodstawowych poza miejscowość stałego zamieszkania odbyte w celach turystyczno-wypoczynkowych, odwiedzin krewnych (znajomych), profilaktyczno-leczniczych, religijnych, kulturalno-rozrywkowych, kształceniowych (np. obozy językowe, turystyki kwalifikowanej itp.). Nie uwzględniono wyjazdów organizowanych przez szkołę w celu odbycia praktyk zawodowych oraz dojazdów do szkoły.

Badanie zrealizowano wspólnie z Departamentem Badań Społecznych GUS w drugim kwartale 1992 roku. GUS dokonał doboru próby do badania. Nie wnikając w procedurę losowania próby nadmienić należy, iż łącznie wylosowano 120 szkół dziennych - zasadniczych zawodowych, techników i liceów zawodowych oraz liceów ogólnokształcących z 44 województw, a uczniów w każdej ze szkół losowano przy wykorzystaniu schematu losowania indywidualnego zależnego. Wylosowanych uczniów przypisano do poszczególnych oddziałów. Ogółem wylosowano ok. 3900 uczniów.

Instytut Turystyki opracował kwestionariusz ankiety składający się z dziesięciu działów i zawierający 48 pytań (w tym dwa otwarte, dotyczące preferencji turystycznych) oraz instrukcję dla nauczycieli, którzy przeprowadzili badanie. Wypełnione kwestionariusze sprawdzone przez pracowników Instytutu wraz z kluczem kodowym przekazano GUS. Obliczeń dokonano w WUS - Koszalin.

Badaniami objęto 2716 uczniów kl. I-IV, w tym 49,9% chłopców i 51,1% dziewcząt. 47,0% uczniów uczęszczało do zasadniczych szkół zawodowych, 29,2% do liceów i techników zawodowych i 23,8% do liceów ogólnokształcących. Najwięcej uczniów, bo 37,0% mieszkało na wsi. (Charakterystykę badanej próby zawiera tab. 1.).

Różnica w liczebności próby wynika stąd, że część klas, a zatem i uczniów wylosowanych do badań odbywała praktyki zawodowe, a 15 szkół nie wzięło udziału w badaniu.

I. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA UCZNIÓW W 1991 ROKU

Rodzaj i charakter wyjazdów uczniów, w pewnym stopniu określane są poprzez cykl nauki i dłuższych przerw w nauce. Młodzież szkolna dysponuje w ciągu roku trzema dłuższymi okresami wolnymi od zajęć szkolnych. Są to: wakacje letnie, przerwa semestralna i okres Świąt Bożego Narodzenia. Dysponuje również sobotą i niedzielą wolną od zajęć.

W świetle powyższego, wyjazdy młodzieży podzielono na tzw. krótkie jednodniowe - bez noclegu i weekendowe - połączone z jednym lub dwoma noclegami) oraz długie, trwające 7 i więcej dni. Oczywiście jest, iż wyjazdy krótkie mogą występować również w okresach dłuższych przerw w nauce.

1. Ogólny obraz wyjazdów turystycznych młodzieży

W 1991 roku z ogólnej populacji badanych (2716 uczniów różnych typów szkół ponadpodstawowych) w wyjazdach uczestniczyło 2503 - (92,1%). Nie korzystający z wyjazdów stanowili (213) - 7,9% (tab. 1). W stosunku do 1990 roku o 5,7% zmalało uczestnictwo młodzieży w wyjazdach.

Analiza globalnej aktywności turystycznej w zależności od zmiennych takich jak: płeć, wiek, typ szkoły, w której uczą się badani, klasa, wielkość miejscowości zamieszkania i subiektywna ocena materialnego położenia rodziny pozwalają stwierdzić, iż:

- płeć w nieznacznym stopniu na korzyść dziewcząt (2,3%) różnicuje uczestnictwo w wyjazdach,

- około 12-13% mniej młodszych (15 letnich) niż starszych uczniów uczestniczy w turystyce. Podobną tendencję obserwuje się odnosząc wyjazdy do klasy, w której są badani. Rzadziej niż pozostali (o ok. 7%) wyjeżdżają uczniowie klas I- wszych,
- zmienną w sposób istotny różnicującą korzystanie z wyjazdów jest typ szkoły. Najczęściej w wyjazdach uczestniczą uczniowie liceów ogólnokształcących. Różnica między wyjazdami uczniów szkół średnich i zasadniczych szkół zawodowych wynosi około 8-9% na niekorzyść tych drugich,
- zdecydowanie rzadziej niż pozostali, wyjeżdżają uczniowie wiejscy. Różnica w wyjazdach uczniów wiejskich i wielkomiejskich dotyczy około 10% młodzieży wiejskiej.

Prawidłowości powyższe utrzymują się od lat, a różnicuje je rodzaj wyjazdów. (tab. 2).

Charakterystyczne dla młodzieży uczącej się są wyjazdy beznoclegowe nie wymagające specjalnych zabiegów i przygotowania. Obejmują one wszystkich uczestniczących w wyjazdach, w 1991 roku (92,1%).

Podobne odsetki uczniów uczestniczyły w wyjazdach weekendowych i wakacyjnych (tab. 2). Wyjazdy w okresie przerwy świątecznej dotyczą niespełna 1/4 aktywnych turystycznie uczniów i nie cieszą się specjalnie popularnością.

Tabela 1

Uczestnictwo w turystyce w 1991 roku

Dane ogólne	Wyszczególnienie	Próba badawcza		Uczestnictwo w wyjazdach			
		Lb	%	Korzystał z wyjazdów		Nie korzystał z wyjazdów	
				Lb	%	Lb	%
	Ogółem	2716	100,0	2503	92,1	213	7,9
1	2	3	4	5	6	7	8
Płeć	CHŁOPCY	1328	49,9	1208	91,0	120	9,0
	DZIEWCZĘTA	1388	51,1	1295	93,3	93	6,7
Wiek - lat	15	5	0,2	4	80,0	1	20,0
	16	841	31,0	774	92,0	67	8,0
	17	862	31,8	792	91,9	70	8,1
	18	800	29,4	740	92,5	60	7,5
	19 i więcej	208	7,6	193	92,8	15	7,2
Typ szkoły	ZSZ	1278	47,0	1120	87,7	158	12,3
	LZ, TZ	792	29,2	755	95,3	37	4,7
	LO	646	23,8	628	97,2	18	2,8
Klasa	I	980	36,0	894	91,2	86	8,8
	II	864	31,8	799	92,5	65	7,5
	III	809	29,8	748	92,5	61	7,5
	IV	63	2,4	62	98,5	1	1,5
Miejsce zamieszkania	do 20 tys.mieszk.	395	14,6	365	92,4	30	7,6
	20-100 tys.mieszk.	494	18,2	473	95,8	21	4,2
	pow.100 tys.mieszk.	821	30,2	797	97,0	24	3,0
	wieś	1006	37,0	868	86,2	138	13,7
Syt. mater. rodziny	Bdb	78	2,9	76	97,5	2	2,5
	Db	749	27,5	696	93,0	53	7,0
	Przeciętna	1626	60,0	1492	91,8	134	8,2
	Raczej zła	218	8,0	203	93,1	15	6,9
	Zła	45	1,6	36	80,0	9	20,0

Tabela 2

Rodzaje wyjazdów w 1991 roku

Lp.	Wyjazdy	Uczestniczący w wyjeździe		Nie uczestniczący w wyjeździe	
		Lb	%	Lb	%
1.	Beznoclegowe	2255	92,1	461	7,9
2.	Weekendowe	2114	77,9	602	22,1
3.	W wakacje letnie	2131	78,4	585	21,6
4.	W okresie Świąt Bożego Narodzenia	630	23,1	2086	76,8

2. Wyjazdy beznoclegowe i weekendowe

Poziom uczestnictwa w turystyce można scharakteryzować poprzez częstotliwość wyjazdów krótkich (tab. 3). Przyjmując za wysoki - wyjazdy 1-2 razy w miesiącu - okaże się, że mniej niż połowa uczniów (41,9%) uczestniczy intensywnie w wyjazdach beznoclegowych i jeszcze mniej (20%) w wyjazdach weekendowych. Tak więc intensywność uczestnictwa w tego typu wyjazdach, w stosunku do znacznej liczby młodzieży jest niewielka.

Tabela 3

Częstotliwość wyjazdów beznoclegowych i weekendowych

Lp.	Wyjazdy	N	Częstotliwość							
			1 raz w tygodniu		1-2 razy w miesiącu		1-2 razy w kwartale		rzadziej	
			Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%
1.	beznoclegowe	2255	282	12,5	664	29,4	464	20,6	845	37,5
2.	weekendowe	2114	77	3,6	348	16,4	548	26,0	1141	54,0

Organizatorem wyjazdów weekendowych (tab. 4) w omawianym roku, byli w kolejności: rodzice, szkoła, inny organizator (przez co należy rozumieć własną inicjatywę badanych oraz inicjatywę kolegów i częściowo organizacji religijnych i wyznaniowych).

Niewielka rola w organizowaniu weekendów przypadła zakładom pracy i biuram podróży.

Tabela 4

Organizator wyjazdów weekendowych

Lb. uczestn. w wyj. weekend. N = 2114	Organizator wyjazdów									
	Szkoła (klasa)		Zakł. pracy rodziców		Rodzice indywid.		Biuro podróży		Inny organizator	
	Lb	%	Lb.	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%
	793	37,5	64	3,0	1209	57,1	85	4,0	582	27,5

Na marginesie można dodać, iż w relacji do 1990 roku dwukrotnie wzrosła rola rodziców i o 6% rola szkoły jako organizatorów wyjazdów weekendowych. Zjawisko to można łączyć z reformami zachodzącymi w naszym kraju, a w szczególności z procesem zmian polityki społecznej państwa.

W formach organizacyjnych wyjazdów 2-3 dniowych dominują wycieczki (biwaki) oraz wyjazdy do rodziny i znajomych (tab. 5).

Tabela 5

Forma organizacyjna wyjazdów weekendowych

Lp.	Forma organizacyjna	N = 2114	
		Lb	%
1.	Wycieczka, biwak	1453	68,7
2.	Wyjazd do rodziny mieszkającej na wsi	616	29,1
3.	Wyjazd do rodziny mieszk. w mieście	614	29,0
4.	Wyjazd na działkę	114	5,3
5.	Wyjazd do znajomych	457	21,6
6.	Wyjazd na koncert, do teatru itp.	171	8,0
7.	Wyjazd na zawody sportowe	149	7,0
8.	Inny wyjazd	325	15,3

Tabela 6

Wyjazdy weekendowe

Dane ogólne	Wyszczególnienie	Próba badawcza N = 2716	Uczestnictwo w wyjazdach			
			Korzystał z wyjazdów		Nie korzystał z wyjazd.	
			Lb	%	Lb	%
			2114	77,9	602	22,1
Płeć	CHŁOPCY	1328	996	75,0	332	25,0
	DZIEWCZĘTA	1388	1118	80,5	270	19,5
Wiek lat	15	5	4	80,0	1	20,0
	16	841	627	74,6	214	25,4
	17	862	670	77,8	192	22,2
	18	800	647	92,5	153	7,5
	19 i więcej	208	166	79,8	42	20,2
Typ szkoły	ZSZ	1278	900	70,4	378	29,6
	LZ, TZ	792	649	81,9	143	18,0
	LO	646	565	87,5	81	12,5
Klasa	I	980	720	73,5	260	26,5
	II	864	684	79,1	180	20,9
	III	809	653	80,7	156	19,3
	IV	63	57	90,5	6	9,5
Miejsce zamieszkania	do 20 tys.mieszk.	395	326	82,5	69	17,5
	20-100 tys. mieszk.	494	406	82,1	88	17,9
	pow.100 tys. mieszk.	821	693	84,4	128	15,6
	wieś	1006	689	69,3	317	31,5
Syt. mater. rodzi-ny	Bdb	78	65	83,3	13	16,7
	Db	749	615	82,1	134	17,9
	Przeciętna	1626	1240	76,2	386	23,7
	Raczej zła	218	169	77,5	49	24,5
	Zła	45	25	55,5	20	44,5

Wskaźnik wyjeżdżających do rodziny (mieszkającej na wsi lub w mieście) z roku na rok wzrasta i dotyczy również wyjazdów dłuższych. Zagadnienie to można interpretować dwojako; jako chęć odwiedzenia rodziny, a także jako pomniejszenie nakładów finansowych związanych z wyjazdem (bezpłatna baza noclegowa, posiłki itp.).

W relacji do 1990 roku o 2/3 zmalał wskaźnik uczniów wyjeżdżających do znajomych, co być może łączy się z nowym zjawiskiem - "zamykania się" niegdyś zaprzyjaźnionych środowisk, we własnym, najbliższym gronie.

Przy ogólnie dość wysokim wskaźniku uczestniczących w wyjazdach w ogóle, charakterystyczny jest mały udział młodzieży wiejskiej w wyjazdach weekendowych. Nie biorący udziału w tego typu wyjazdach stanowią 31,5%. Mały udział dotyczy również uczniów oceniających sytuację materialną rodziny jako raczej złą i złą (35,6%) oraz młodzieży zasadniczych szkół zawodowych (29,6%).

Te trzy zmienne w sposób zasadniczy determinują korzystanie z wyjazdów weekendowych (tab. 6).

3. Wyjazdy na wakacje letnie

Wakacje letnie sprzyjają realizowaniu różnorodnych wyjazdów - beznoclegowych, weekendowych; wyjazdów długich, trwających 7 i więcej dni. Mogą one również występować z różną częstotliwością.

Z populacji badanych ponad 3/4 (78,4%) zadeklarowało, iż uczestniczyło w wyjeździe turystycznym (tab. 7) w okresie wakacji.

Wskaźnik wyjeżdżających, w relacji do 1990 roku, zmalał o 12,1%. Częstotliwość wyjazdów (tab. 8), jak można przypuszczać koreluje w pewnym stopniu z czasem trwania wyjazdów (tab. 9). Spośród wyjeżdżających, ponad połowa (58,3%) to ci, którzy w okresie wakacji wyjeżdżali 1-2 razy

i oni prawdopodobnie realizowali wyjazdy długie. Ponad 1/4 badanych realizowała podróże 3-4 razy podczas przerwy wakacyjnej. W relacji do 1990 roku, młodzież częściej uczestniczyła w wyjazdach długich trwających - 7 i więcej dni - 87,5%.

Tabela 7

Wyjazdy w wakacje letnie

Wyszczególnienie	Lb	%
1. Korzystający z wyjazdu	2131	78,4
2. Nie korzystający z wyjazdu	585	21,6

Tabela 8

Częstotliwość wyjazdów wakacyjnych

N=2131	Korzystający z wyjazdu							
	1-2 razy		3-4 razy		5-6 razy		7 i więcej razy	
	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%
	1242	58,3	621	29,1	148	7,0	119	5,6

Tabela 9

Czas trwania najdłuższego wyjazdu wakacyjnego

Lp.	Lb dni	Czas trwania	
		N = 2131	
		Lb	%
1.	1 dzień	19	0,9
2.	2 - 3 dni	109	5,1
3.	4 - 6 dni	137	6,5
4.	7 - 14 dni	1045	49,0
5.	15 - 30 dni	686	32,2
6.	31 dni i więcej	133	6,3
7.	brak danych	2	0,09

Organizatorami wyjazdów wakacyjnych (tab. 10), podobnie jak weekendowych byli przede wszystkim rodzice i sama młodzież. Obserwujemy tu zjawisko wzrostu roli rodziców jako organizatora wyjazdów i nieznaczny spadek inicjatywy młodzieży w relacji do 1990 roku.

Szkoła (i jej agendy) aktywna w trakcie roku szkolnego, w okresie przerwy wakacyjnej zorganizowała wyjazd dla 7,6% uczniów, ale jej znaczenie w tym zakresie również wzrasta. W relacji do 1990 roku wzrosła również ranga parafii w organizowaniu turystyki, zaś na niezmiennym poziomie pozostała rola zakładów pracy i biur turystycznych.

Tabela 10

Organizator wyjazdów wakacyjnych

Lp.	Wyjazd zorganizowany przez:	N = 2131	
		Lb	%
1.	Wyjeżdżającego	744	34,9
2.	Wyjeżdżającego i rówieśników	717	33,6
3.	Rodziców, rodzeństwo	921	43,2
4.	Zakład pracy rodziców	239	11,2
5.	Szkołę	87	4,0
6.	PTTK, SKKT	23	1,0
7.	Organizacje działające w szkole	55	2,6
8.	Klub sportowy	75	3,5
9.	Biuro lub przedsiębiorstwo turyst.	65	3,0
10.	Parafię (wspólnotę religijną)	194	9,1
11.	Innego organizatora	164	7,7

Podobnie jak przy wyjazdach weekendowych, najpopularniejszą formą organizacyjną (tab. 11) jest wyjazd do rodziny i znajomych (62,0%) oraz na wczasy rodzinne (21,9%). Są to z reguły wyjazdy dłuższe, podobnie jak obozy młodzieżowe, w których uczestniczyło 18,0% uczniów. Uczestnictwo w zorganizowanych obozach utrzymuje się na tym samym poziomie jak w 1990 roku, natomiast wyraźnie wzrasta wskaźnik korzystających z życzliwości rodziny.

Tabela 11

Forma organizacyjna wyjazdów wakacyjnych

Lp.	Wyjazd:	N = 2131	
		Lb	%
1.	Na kolonie	98	4,6
2.	Na obóz młodzieżowy	260	12,2
3.	Na obóz kwalifikowany (np. wędrowny, żeglarski, nauki j. obcych)	122	5,8
4.	W celach leczniczych (kolonie lub obóz zdrowotny, sanatorium)	22	1,0
5.	Na biwak	611	28,7
6.	Na wczasy z kimś z rodziny	465	21,9
7.	Do rodziny, znajomych	1322	62,0
8.	Na działkę	126	5,9
9.	Inny wyjazd	454	21,3

Wyjazdy wakacyjne podobnie jak wcześniej omówione (tab. 12) najrzadziej realizowała młodzież wiejska (62,8%), z raczej złych i złych warunków bytowych (68,9%) oraz ucząca się w zasadniczych szkołach zawodowych (70,9%).

Sumując obraz wyjazdów młodzieży w okresie wakacji letnich stwierdzić możemy, iż wskaźnik uczestniczących w wyjazdach długich trwających 7 i więcej dni był dość wysoki i one dominowały na tle wyjazdów beznoclegowych, weekendowych oraz 4-6 dniowych.

Tabela 12

Wyjazdy w okresie wakacji letnich

Dane ogólne	Wyszczególnienie	Próba badawcza N=2716	Uczestnictwo w wyjazdach			
			Korzystający z wyjazdów		Nie korzystający z wyjazdów	
			Lb	%	Lb	%
			2131	78,4	585	21,6
Płeć	CHŁOPCY	1328	1014	76,3	314	23,7
	DZIEWCZĘTA	1388	1117	80,5	271	19,5
Wiek - lat	15	5	2	40,0	3	60,0
	16	841	662	78,7	179	21,3
	17	862	667	77,3	195	22,7
	18	800	629	78,7	171	21,3
	19 i więcej	208	171	82,2	37	17,8
Typ szkoły	ZSZ	1278	907	70,9	371	29,0
	TZ, LZ	792	655	82,7	137	17,2
	LO	646	569	88,0	77	12,0
Klasa	I	980	760	77,6	220	22,4
	II	864	675	78,1	189	21,9
	III	809	640	79,1	169	20,9
	IV	63	56	88,9	7	11,1
Miejsce zamiesz- kania	do 20 tys.mieszk.	395	321	81,2	74	18,8
	20-100 tys.mieszk.	494	431	87,2	63	12,8
	pow.100 tys.mieszk.	821	748	91,1	73	8,9
	wieś	1006	631	62,8	375	37,2
Syt. materia- lna	Bdb	78	72	92,3	6	7,7
	Db.	749	619	82,7	130	17,3
	Przeciętna	1626	1259	77,5	367	22,5
	Raczej zła	218	153	70,1	65	29,9
	Zła	45	28	62,2	17	37,8

3.1. Wypoczynek w miejscu zamieszkania w okresie wakacji letnich

Przynajmniej teoretycznie, w miejscu zamieszkania istnieją możliwości zorganizowania sobie czasu wolnego. W latach 80-tych wypoczynek ten organizowano pod hasłem "Lato w mieście", "Małe formy wypoczynku na wsi" itp. Organizacją tego rodzaju "akcji" zajmowały się na ogół organizacje społeczne, a wiodącą rolę pełniło Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Kluby Sportowe i organizacje młodzieżowe dofinansowywane przez Wydziały Oświaty i Kuratoria.

Zmieniająca się sytuacja społeczno-polityczna w naszym kraju, przekazanie szerokich uprawnień gminom przy braku odpowiednich funduszy spowodowało koncentrację w.w. na sprawach socjalnych - między innymi zabezpieczenia pomocy najuboższym, a w związku z tym zmniejszył się zakres organizacji wypoczynku w miejscu zamieszkania, który nawiasem mówiąc najczęściej obejmował uczniów szkół podstawowych.

Badanym zadano pytanie o zakres uczestnictwa w zorganizowanym wypoczynku, w miejscu zamieszkania (tab. 13).

Tabela 13

Uczniowie korzystający z zorganizowanego wypoczynku
w miejscu zamieszkania podczas wakacji letnich

Lp.	Wyszczególnienie	N = 2716	
		Lb	%
1.	Nie korzystający	2440	89,9
2.	Korzystający, w tym:	276	10,1
	- systematycznie	56	2,0
	- sporadycznie	220	8,1

Według deklaracji młodzieży, co dziesiąty uczeń korzystał z zorganizowanego wypoczynku w miejscu zamieszkania, lecz tylko 2,0% systematycznie.

Nie wiemy jednak, kto był organizatorem - być może sami uczniowie. Dane te dotyczą ogólnej populacji badanych. Podobny rozkład odpowiedzi uzyskaliśmy na to samo pytanie skierowane do młodzieży, która nigdzie nie wyjeżdżała w okresie wakacji (tab. 14).

Tabela 14

Uczniowie nie wyjeżdżający w okresie wakacji letnich
a korzystający w 1991 roku z zorganizowanego wypoczynku
w miejscu zamieszkania

Lp.	Wyszczególnienie	N = 585	
		Lb	%
1.	Nie korzystający	542	92,7
2.	Korzystający, w tym:	43	7,3
	- systematycznie	13	2,2
	- sporadycznie	30	5,1

W świetle danych zawartych w tabeli, można stwierdzić, że nie wyjeżdżająca w okresie wakacji młodzież, marginalnie uczestniczy w jakichkolwiek formach zorganizowanego wypoczynku w miejscu zamieszkania. Można przypuszczać, że w miejscu zamieszkania niewiele dzieje się w zakresie organizacji zajęć wolnoczasowych.

4. Wyjazdy zagraniczne

Badanym uczniom zadano również pytanie dotyczące wyjazdów za granicę (tab. 15), ich częstotliwości (tab. 16) i czasu najdłuższego pobytu poza krajem (tab. 17) w 1991 roku.

Przy otwarciu się wielu krajów, nie wymagających wiz, młodzież szkolna coraz wcześniej rozpoczyna zagraniczne podróże w formie zorganizowanej

(wycieczka szkolna) i samodzielnie.

W omawianym roku, blisko 1/4 (23,8%) uczniów uczestniczyła w wyjeździe zorganizowanym, przy czym blisko połowa (48,8%) wyjeżdżała tylko 1 raz w roku, ale też ponad 1/4 (27,7%) - 3 i więcej razy.

Tabela 15

Wyjazdy za granicę

Ogółem badani	Korzystający z wyjazdu		Nie korzystający z wyjazdu	
	Lb	%	Lb	%
2716	646	23,8	2070	76,2

Tabela 16

Częstotliwość wyjazdów za granicę

Ogółem wyjeżdżający	Częstotliwość wyjazdów					
	1 raz		2 razy		3 i więcej razy	
	Lb	%	Lb	%	Lb	%
646	315	48,8	152	23,5	179	27,7

Tabela 17

Czas pobytu za granicą

Lp.	Lb dni	N 646	
		Lb	%
1.	1 dzień	64	9,9
2.	2-3 dni	95	14,7
3.	4-6 dni	78	12,0
4.	7-14 dni	246	38,0
5.	15-30 dni	132	20,4
6.	31 i więcej dni	29	4,5

W tym rodzaju wyjazdów jako organizatorzy znowu znaczący udział mieli rodzice, bowiem 64,9% uczniów wyjechało razem z nimi i znajomymi. Wyjazdy zorganizowane np. wycieczka, obóz, objęły 44% młodzieży. Generalnie, dominowały wyjazdy długie, w których uczestniczyło 62,9% uczniów. Ponadto w stosunku do 1990 roku wzrósł nieznacznie (o 2,5%) udział młodzieży w wyjazdach do innych krajów.

Najczęściej odwiedzane kraje (tab. 18) to w kolejności: Czecho-Słowacja i Niemcy (powyżej 40,0% odwiedzających), a następnie kraje byłego Związku Radzieckiego, Węgry, Austria i Szwajcaria (odpowiednio 18,0%, 16,9% i 10,3%). Po około 6,0% młodzieży odwiedziło kraje Beneluksu i kraje skandynawskie. Pobyty na kontynentach pozaeuropejskich mają charakter śladowy.

Tabela 18

Kraje odwiedzane przez uczniów

Lp.	Kraje	N = 646	
		Lb	%
1.	Niemcy	275	42,6
2.	Kraje byłego ZSRR	116	18,0
3.	Czecho-Słowacja	294	45,5
4.	Węgry	109	16,9
5.	Austria, Szwajcaria	67	10,3
6.	Francja	35	5,4
7.	Wielka Brytania	9	1,4
8.	Hiszpania	6	0,9
9.	Włochy	23	3,6
10.	Bułgaria	15	2,3
11.	Grecja	5	0,8
12.	Belgia, Holandia, Luksemburg	36	5,6
13.	Kraje skandynawskie	40	6,1
14.	Pozostałe kraje europejskie	19	3,0

c.d. Tab. 18

Lp.	Kraje	N = 646	
		Lb	%
15.	Kraje afrykańskie	3	0,5
16.	Kraje azjatyckie	3	0,5
17.	Australia z Oceanią	1	0,1
18.	USA, Kanada	6	1,0
19.	Pozostałe kraje Ameryki	1	0,1
20.	Inne kraje	-	-

Nadmienić należy, iż w stosunku do 1990 roku zmalała w sposób istotny liczba młodzieży odbywającej podróże do Niemiec, krajów byłego Związku Radzieckiego i Bułgarii. Wzrosła natomiast liczba odwiedzających Austrię i Szwajcarię, Francję i Włochy.

O ile w całej populacji młodzieży z wyjazdów turystycznych częściej korzystały dziewczęta o tyle w przypadku wyjazdów zagranicznych o 2,3% większe jest uczestnictwo chłopców (tab. 19).

Ponieważ znaczna część wyjazdów organizowanych jest przez rodziców większe uczestnictwo w tego typu wyjazdach charakteryzuje uczniów 15-letnich oraz najstarszych - spośród których wyjechało 27,4%.

W przypadku wyjazdów zagranicznych, podobnie jak wyjazdów w ogóle, zmienną znaczącą jest typ szkoły do której uczęszczają badani. Młodzież Liceów ogólnokształcących ponad dwukrotnie częściej niż szkół zasadniczych w 1991 roku wyjeżdżała za granicę (odpowiednio 37,7 i 16,1%) oraz półtora raza częściej niż uczniowie liceów i techników zawodowych. Silniej niż typ szkoły, zagraniczne podróże młodzieży determinuje miejsce jej zamieszkania.

Tabela 19

Wyjazdy za granicę

Dane Ogólne	Wyszczególnienie	Próba badawcza	Wyjazdy za granicę N = 646			
			Korzystający z wy- jazdów		Nie korzystający z wyjazdów	
			Lb	%	Lb	%
		N 2716	646	23,8	2070	76,2
Płeć	CHŁOPCY	1328	331	25,0	997	75,0
	DZIEWCZĘTA	1388	315	22,7	1075	77,3
Wiek - lat	15	5	3	60,0	2	40,0
	16	841	216	25,7	625	74,3
	17	862	180	20,9	682	79,1
	18	800	190	23,8	610	76,2
	19 i więcej	208	57	27,4	151	72,6
Typ szkoły	ZSZ	1278	206	16,1	1072	83,9
	TZ, LZ	792	197	24,9	595	75,1
	LO	646	243	37,7	403	62,3
Klasa	I	980	234	23,9	746	76,1
	II	864	194	22,4	670	77,6
	III	809	199	24,6	610	75,4
	IV	63	19	30,1	44	69,9
Miejsce zamiesz- kania	do 20 tys. mieszk.	395	97	24,6	298	75,4
	20-100 tys. mieszk.	494	148	30,0	346	70,0
	pow. 100 tys. mieszk.	821	299	36,4	522	63,6
	wieś	1006	102	10,1	904	89,9
Sytuacja mate- rialna rodziny	Bdb	78	40	51,2	38	48,8
	Db	749	263	35,1	486	64,9
	Przeciętna	1626	310	19,0	1316	81,0
	Raczej zła	218	29	13,3	189	86,7
	Zła	45	4	8,9	41	91,0

Trzykrotnie więcej uczniów wielkomiejskich (36,4%) niż wiejskich (10,1%) odbyło podróż do innego kraju. Generalnie wraz z wielkością miejscowości zamieszkania rośnie liczba uczestniczących w wyjeździe za granicę.

Zmienna "warunki bytowe" najsilniej wpływa na podróże do innych krajów. Z bardzo dobrych i dobrych warunków bytowych, wyjechało 46,9% młodzieży, z przeciętnych 19,0%, a z raczej złych i złych tylko 5,1%.

Szeregując czynniki determinujące udział młodzieży w wyjazdach zagranicznych i ich siłę, na pierwszym miejscu lokują się dobre warunki bytowe, mieszkanie w dużym i średniej wielkości mieście, oraz uczęszczanie do określonego typu szkoły - w tym przypadku do liceum ogólnokształcącego.

5. Najważniejsza przyczyna nieuczestniczenia w wyjazdach
w okresie wakacji letnich

Nie biorących udziału w wyjazdach turystycznych podczas wakacji letnich poproszono o wskazanie jednej najważniejszej przyczyny spośród 11 wymienionych w pytaniu. Rozkład odpowiedzi ilustrują dane tab. 20.

Tabela 20

Lp.	Wyszczególnienie	N = 585	
		Lb	%
1.	Dodatkowa nauka uzupełn. zaległości	7	1,1
2.	Brak oferty, informacji	40	6,8
3.	Trudności finansowe	185	31,6
4.	Podejmowanie pracy zarobkowej	45	7,6
5.	Pomoc rodzinie w pracy	174	29,7
6.	Zły stan zdrowia	13	2,2
7.	Brak sprzętu turystycznego	3	0,5
8.	Brak towarzystwa	9	1,5
9.	Brak zgody rodziców	10	1,7
10.	Brak organizatora	14	2,3
11.	Brak ochoty	60	10,2
12.	Inne przyczyny	44	7,5

Generalnie, blisko 1/3 uczniów podaje jako podstawową przyczynę "trudności finansowe", czyli brak materialnych możliwości zorganizowania wyjazdu turystycznego. Podobny wskaźnik młodzieży (29,7%) nieuczestniczenie w wyjazdach wakacyjnych uzasadnia "pomocą rodzinie w pracy". Ubożenie rodzin, powoduje, że wcale niemało uczniów (7,6%) podejmuje prace zarobkowe w okresie wakacji, by w ten sposób wesprzeć budżet rodziny, bądź zrealizować swoje zamierzenia. Warto jeszcze zwrócić uwagę na fakt braku oferty i organizatora, które to czynniki blokują wyjazdy w okresie najdłuższej przerwy w nauce.

Spora grupa nie uczestniczących w turystyce wakacyjnej nie ma ukształtowanych potrzeb w tym zakresie i woli spędzać swój czas wolny od nauki w miejscu zamieszkania.

6. Sposoby spędzania czasu podczas wyjazdów w 1991 roku

Od kilku lat w sposobach spędzania czasu wolnego przez młodzież podczas wyjazdów turystycznych, występują trzy typy zachowań jako najbardziej charakterystyczne (tab. 21). Należą do nich:

- życie towarzyskie i rozrywka - (53,8%)
- wypoczynek, wysypianie się, spacer - (33,6%)
- zwiedzanie, poznawanie zabytków - (27,5%).

Młodzież na ogół nie lubi izolacji od innych ludzi. Pragnie natomiast spędzić czas w sposób przyjemny, w gronie rodziny, rówieśników i w miłym otoczeniu. Stąd też nawiązuje liczne kontakty w różnych sytuacjach, także podczas wypraw poznawczych - poświęconych zwiedzaniu miejsca pobytu oraz poznawaniu jego zabytków i historii.

W sposobach spędzania czasu w trakcie wyjazdów, występują też równoważne i przeciwstawne grupy tzw. konformistów i hobbystów (po 11,0%). Ci pierwsi nie lubią się wyróżniać i przejmują sposób zachowania się narzucony

przez innych, drudzy natomiast czas poświęcają własnemu rozwojowi poprzez realizację własnych zainteresowań (hobby).

Tabela 21

Sposoby spędzania czasu w trakcie wyjazdów
w 1991 roku

Lp.	Czas wypełniony przez:	N = 2503	
		Lb	%
1.	Życie towarzyskie i rozrywkowe	1345	53,8
2.	Poprawianie kondycji fizycznej i psychicznej	480	19,1
3.	Łączenie wypoczynku z pracą fizyczną	429	17,1
4.	Pobyt z dala od ludzi, izolacja	100	4,0
5.	Wypoczynek, wysypianie się, spacer	842	33,6
6.	Zwiedzanie, poznawanie zabytków	688	27,5
7.	Realizację własnego hobby	282	11,2
8.	Pogłębianie wiedzy, podnoszenie kwalifikacji	70	2,8
9.	Robienie tego co inni	275	11,0
10.	Inaczej	211	8,4

Znaczna grupa uczniów w czasie wyjazdów dążyła do poprawienia swojej kondycji fizycznej i psychicznej.

Coraz wyraźniej zarysowuje się zjawisko "łączenia wypoczynku z pracą fizyczną" (17,1%). W porównaniu z 1987 rokiem wskaźnik uczniów organizujących swoje wyjazdy w ten sposób wzrósł o 3,9%.

II. WYJAZDY KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNE ORGANIZOWANE
PRZEZ SZKOŁY W 1991 ROKU

Podstawą dla prowadzenia i rozwijania działalności krajoznawczo-turystycznej przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze jest Zarządzenie

Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 12 maja 1983 roku (Dz.Urz. MOiW nr 5 poz. 30) oraz wytyczne, określające cele, formy krajoznawstwa i turystyki, a także organizację tej działalności.

Choć zarządzenie to w wielu sprawach zdezaktualizowało się, w związku z przemianami zachodzącymi w systemie oświatowym na tle zmian dokonujących się w kraju, to nadal obowiązuje.

Wśród form krajoznawstwa i turystyki wymienia się:

1. Wycieczki przedmiotowe
2. Wycieczki krajoznawczo-turystyczne
3. Wycieczki turystyki kwalifikowanej i obozy wędrowne
4. Imprezy krajoznawczo-turystyczne - (np. biwaki, konkursy, turnieje, złazy, zloty, rajdy, spływy, rejsy).

Formom tym, poświęcimy nieco uwagi analizując odpowiedzi uczniów dotyczące ich uczestnictwa, częstotliwości i czasu trwania wyjazdu.

1. Imprezy krajoznawczo-turystyczne organizowane przez szkoły w 1991 r.

Tabela 22

Uczniowie uczestniczący w imprezach krajoznawczo-
-turystycznych

Lp.	Wyszczególnienie	Lb. bad. N = 2716			
		Korzystający z wyjazdu		Nie korzystający z wyjazdu	
		Lb	%	Lb	%
1.	Wycieczki przedmiotowe	774	28,5	1942	71,5
2.	Wycieczki krajozn.-turyst.	1251	46,0	1465	54,0
3.	Obozy wędrowne	107	4,0	2609	96,0
4.	Biwaki, rajdy itp.	470	17,3	2246	82,7
5.	Wyjazdy "adaptacyjne, integracyjne" tzw. "zielona k lasa"	136	5,0	2580	95,0

W wycieczkach przedmiotowych uczestniczyło 28,5% uczniów, a spośród nich ponad połowa (52,4%) tylko jeden raz w ciągu roku i prawie 1/4 (24,1%) 3 i więcej razy (tab. 23). Nie uwzględniono tu czasu trwania wycieczek tego typu, bowiem są one z reguły 1-dniowe. Liczba uczestniczących w wycieczkach przedmiotowych w stosunku do 1990 roku zmalała o 14,8%, co jest zjawiskiem niepokojącym, bowiem są to relatywnie tanie imprezy, a poza tym zarządzenie MOiW zakłada udział w nich każdego ucznia.

Zdecydowanie więcej uczniów korzystało z wycieczek krajoznawczo-turystycznych (46,0%) i wskaźnik ten nie odbiega od ustalonego w 1990 roku. Częstość uczestniczenia w tego typu imprezach sprowadza się głównie do jednego wyjazdu (65,5%), ale też blisko 35% uczniów wyjeżdżało 2 i więcej razy. W stosunku do 1990 roku zmalała o 4% liczba uczniów biorących udział w 2 i więcej wyjazdach krajoznawczo-turystycznych. Równolegle wzrosła liczba młodzieży biorącej udział w imprezach krajoznawczo-turystycznych trwających 2-3 i więcej dni (77,3%). W roku 1990 w wycieczkach o w.w. czasie trwania uczestniczyło 59,4% uczniów. Można uznać, że organizatorzy wycieczek krajoznawczo-turystycznych zadbali o utrzymanie ilości imprez na poziomie sprzed roku, a zarazem podejmując przedsięwzięcia organizacyjne starali się, aby były to wycieczki kilkudniowe - dłuższe, pozwalające na realizację określonego programu.

Wycieczki turystyki kwalifikowanej, w tym przypadku obozy wędrowne objęły 4% uczniów i również utrzymały się na poziomie sprzed roku. Zdecydowanie częściej młodzież miała okazję uczestnictwa w biwaku, zorganizowanym przez szkołę (17,3%) aniżeli w obozie wędrownym. Uczestnictwo w biwakach utrzymuje się również na poziomie sprzed roku. Mimo ogólnie znanych problemów, z którymi borykają się szkoły, nie zaniedbały one tak ważnego czynnika wychowawczego jakim jest turystyka.

Tabela 23

Częstotliwość uczestnictwa w wycieczkach przedmiotowych i czas trwania
wycieczek krajoznawczo-turystycznych

Lp.	Wyszczególnienie	Ogólna lb. ucze- stn.	Częstotliwość uczestnictwa						Czas trwania wyjazdu - lb. dni							
			1 raz		2 razy		3 i więcej razy		1 dzień		2-3 dni		4 dni		5 i więcej dni	
			Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%
1.	Wycieczki przed- miotowe	774	405	52,4	182	23,5	187	24,1	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Wycieczki krajo- znawczo-turyst.	1251	819	65,5	281	22,5	151	12,0	334	26,7	588	47,0	156	12,4	173	13,9

Tabela 24

Uczniowie biorący udział w wyjazdach turystycznych organizowanych
przez klasę (szkołę)

Wyszczególnienie	Ogółem korzy- st. z impres	Korzystający z wyjazdu wg typu szkoły						Korzystający z wyjazdu wg klasy								Korzystający z wyjazdu wg miejsca zamieszkania							
		ZSZ N 1278		LZ, TZ N 792		LO N 646		I N 980		II N 864		III N 809		IV N 63		do 20tys. mieszk. N 395	20-100 tys.mie- szk. N 494	pow.100 tys.mie- szk. N 821	wieś N 1006				
		Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%	Lb	%
Wycieczki przed- miotowe	774	233	18,2	302	38,1	239	37,0	273	27,9	238	27,5	238	29,4	25	39,7	130	32,9	155	31,3	236	28,8	253	25,1
Wycieczki krajo- znawcz.-turyst.	1251	430	33,7	416	52,2	405	62,7	484	49,3	394	45,6	343	42,3	30	47,6	193	48,9	237	48,0	444	54,0	377	37,4
Obozy wędrowne	107	30	2,3	35	4,4	42	6,5	59	6,0	20	2,3	28	3,5	-	-	16	4,0	19	3,9	38	4,6	34	3,3
Biwaki, rajdy itp.	470	138	10,8	138	10,8	194	30,0	210	21,4	146	16,9	103	12,8	11	17,5	97	24,6	107	21,7	140	17,0	125	12,5
Wyjazdy adaptacyj- ne, integrac., "zielone klasy"	136	45	3,5	29	3,7	62	9,6	42	4,2	50	5,8	40	5,0	4	6,3	16	4,0	22	4,4	59	7,1	39	3,9

Wśród wyjazdów organizowanych przez szkoły, w badaniu uwzględniono nową, upowszechniającą się nie tylko w szkołach prywatnych i społecznych, formę wyjazdów, która poza celem dydaktycznym uwzględnia adaptacyjny i integrujący zespół uczniowski. W wyjazdach tego typu brało udział 5% uczniów z badanej populacji.

Warto postawić pytanie dotyczące tego czy i w jakim stopniu typ szkoły, miejsce zamieszkania uczniów oraz klasa do której uczęszczają badani wpływają na korzystanie bądź nie z imprez turystycznych organizowanych przez szkoły ? (tab. 24).

Z danych zawartych w tab. 24 wynika, że w:

- wycieczkach przedmiotowych najrzadziej uczestniczyła młodzież zasadniczych szkół zawodowych i wiejska; w równym stopniu młodzież szkół licealnych oraz częściej niż pozostali uczniowie klas III i IV,
- wyjazdach krajoznawczo-turystycznych najmniejsze było uczestnictwo młodzieży wiejskiej; prawie o połowę mniej uczniów szkół zasadniczych niż liceów ogólnokształcących brało w nich udział; najczęściej wyjeżdżali uczniowie klas I i IV a więc rozpoczynający naukę i będący prawie na finiszu -na rok przed maturą. Udział klas maturalnych w tego typu wyjazdach występuje "śladowo",
- obozach wędrownych - 3-krotnie częściej uczestniczyli uczniowie liceów ogólnokształcących niż szkół zasadniczych i półtora raza częściej niż ich koledzy z pozostałych szkół licealnych oraz najczęściej uczniowie klas pierwszych,
- biwakach - 3-krotnie częściej uczestniczyła młodzież liceów ogólnokształcących niż z pozostałych typów szkół; najczęściej młodzież z miast małych, a najrzadziej wiejska,

- wyjazdy adaptacyjne objęły prawie trzykrotnie więcej licealistów ze szkół ogólnokształcących niż z pozostałych; ponad półtora raza częściej wyjeżdżała młodzież wielkomiejska niż z pozostałych środowisk oraz częściej niż pozostali uczniowie kl. IV i II-gich.

Sądzić można, że wyjazdy adaptacyjne "zielone klasy", organizowane są w zależności od możliwości finansowych rodziców, inwencji wychowawcy i rady rodziców.

W ogólnym obrazie turystyki szkolnej rysuje się pozytywne zjawisko polegające na tym, że szkoły silnie wspierane finansowo przez rodziców bronią się przed zamknięciem możliwości wyjazdów młodzieży i poznania przez nią najbliższego otoczenia, regionu, kraju a często krajów sąsiednich. Traktują one turystykę jako istotny element procesu wychowania i wychodzą naprzeciw oczekiwaniom młodzieży, która wyraźnie artykułuje potrzebę organizowania wszelkiego rodzaju wyjazdów w ramach grupy klasowej, bądź zespołu międzyklasowego.

III. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA UCZNIÓW W OKRESIE ZIMOWEJ PRZERWY SEMESTRALNEJ 1992 ROKU

Zimowa przerwa semestralna, to na ogół 2 tygodnie czasu wolnego od zajęć szkolnych.

W relacji do 1991 roku o 7,6% zmalał wskaźnik uczniów uczestniczących w wyjeździe i zjawisko to w odniesieniu do lat wcześniejszych wykazuje tendencję wzrostową. Ogółem w wyjazdach zimowych uczestniczyło 998 uczniów, co stanowi 36,8%. 3/4 młodzieży uczestniczyło w wyjeździe 1 raz, a 24,3% wyjeżdżało 2 i więcej razy (tab. 25).

Tabela 25

Częstotliwość wyjazdów podczas zimowej
przerwy semestralnej

Lp.	Wyjeżdżał:	N 998	
		Lb	%
1.	1 raz	755	75,7
2.	2 razy	150	15,0
3.	3 i więcej razy	92	9,3

W odniesieniu do 1990 roku, podobnie jak przy wyjazdach w okresie wakacji letnich, wydłużył się czas pobytu poza miejscem zamieszkania. Wyjazdy trwające 7 i więcej dni objęły 47,1% uczniów (tab. 26).

Tabela 26

Lp.	Wyszczególnienie	N 998	
		Lb	%
1.	1 dzień	82	8,2
2.	2-3 dni	198	19,9
3.	4-6 dni	246	24,6
4.	7-14 dni	466	46,7
5.	15 i więcej dni	4	0,4

Warto zwrócić uwagę, iż co dwunasty uczeń uczestniczył w wyjeździe jednodniowym (beznoclegowym), którego celem była na ogół wizyta u koleżanek, kolegów. Spostrzeżenie to potwierdzają dane dotyczące rodzaju wyjazdów w okresie ferii zimowych (tab. 27). W okresie tym 71,9% wyjeżdżało

do rodziny i znajomych; (czterokrotnie mniej uczniów, niż w okresie wakacji letnich wyjechało na wczasy z kimś z rodziny 4,9%), niewielu też uczniów uczestniczyło w zorganizowanym wypoczynku (ok. 8%). W każdej z wymienionych form organizacyjnych wyjazdu w okresie zimowej przerwy semestralnej odnotowuje się spadek uczestnictwa w relacji do roku 1987 i 1991.

Tabela 27

Forma organizacyjna wyjazdów w okresie ferii zimowych

Lp.		N 998	
		Lb	%
1.	Obóz wypoczynkowy, zimowisko	50	5,0
2.	Wyjazd w celach leczniczych (np. obóz zdrowotny)	1	0,1
3.	Inny obóz np. sportowy	32	3,2
4.	Wczasy z kimś z rodziny	49	4,9
5.	Wyjazd do rodziny, znajomych	718	71,9
6.	Wyjazd na działkę	17	1,7
7.	Wyjazd samotnie lub z rówieśnikami	166	16,7
8.	Inny wyjazd	67	6,8

Uczniowie przebywający w okresie ferii zimowych za granicą stanowili 4,1% badanej populacji. Spośród nich, ponad połowa (58,4%) wyjechała w ramach prywatnie zorganizowanego wyjazdu przez rodziców, a 41,6% w zorganizowanej grupie wycieczkowej (obozowej).

Najczęściej odwiedzanym krajem była Czecho-Słowacja (57,6%), w której pobyt był konkurencyjny cenowo - relatywnie tańszy niż urlop w kraju..

Przyczyny nieuczestniczenia w zimowym wyjeździe turystyczno-wypoczynkowym, a zwłaszcza ich nasilenie, różnią się nieco od uzasadnień dotyczących nie korzystania z wyjazdów w okresie wakacji letnich (tab.28).

Wprawdzie niedobory finansowe lokują się również na pierwszym miejscu, to wzrasta liczba uzasadniających pobyt w domu - brakiem oferty i informacji o możliwości wyjazdu; brakiem ochoty oraz koniecznością uzupełnienia zaległości w nauce. Zbliżony jest odsetek uczniów uzasadniających pozostanie w domu - potrzebą podejmowania pracy zarobkowej.

Tabela 28

Najważniejsza przyczyna niekorzystania z turystyki
w okresie zimowej przerwy semestralnej

Lp.		N 1718	
		Lb	%
1.	Dodatkowa nauka, uzupełn. zaległości	114	6,7
2.	Brak oferty, informacji	209	12,1
3.	Trudności finansowe	423	24,7
4.	Podejmowanie pracy zarobkowej	102	6,0
5.	Pomoc rodzicom w pracy	111	6,5
6.	Zły stan zdrowia	46	2,8
7.	Brak sprzętu turystycznego	17	1,0
8.	Brak towarzystwa	46	2,7
9.	Brak zgody rodziców	28	1,7
10.	Brak organizatora wyjazdu	70	4,0
11.	Brak ochoty	345	20,0
12.	Inna przyczyna	179	10,4

IV. PREFERENCJE DOTYCZĄCE WYJAZDÓW TURYSTYCZNYCH

1. Wyjazdy w kraju

Na pytanie otwarte - dokąd młodzież chciałaby wyjechać w kraju, w celach turystycznych, gdyby miała taką możliwość, odpowiedziało 2620 uczniów, co stanowi 96,5% badanej populacji. Odpowiedzi wskazywały krainy geograficzne jak też określone z nazwy miejscowości turystyczne.

Najbardziej preferowanym, w zamierzeniach terenem wyjazdów są góry i tereny podgórskie (47,1% odp.). Równie atrakcyjne dla 35% badanych zdają się być pobyty nad morzem i pojezierzach, a 28,0% uczniów pragnęłoby zwiedzić konkretne miasta. Tylko 1,5% uczniów chciałoby poznać cały nasz kraj i tylko 0,6% nie chciałoby podróżować w kraju w ogóle.

2. Wyjazdy za granicę

Na identycznie sformułowane pytanie dotyczące wyjazdów za granicę odpowiedziało nieco mniej uczniów (93,5%). Spośród odpowiadających 0,4% nie chciałoby wyjeżdżać nigdzie. Pozostali według ich deklaracji pragnęliby odbyć w kolejności podróże przede wszystkim na kontynencie europejskim, ale też innych.

Najchętniej młodzież zwiedziłaby:

- Włochy - 39,6%
- Francję - 31,1%
- USA i Kanadę - 27,4%
- Grecję - 18,1%
- Australię z Oceanią - 18,1%
- Hiszpanię - 13,2%
- Kraje afrykańskie - 13,5%

- Niemcy - 11,5%
- Kraje azjatyckie - 10,2%
- Wielką Brytanię - 6,6%
- Austrię i Szwajcarię - 6,1%

Kraje byłego obozu socjalistycznego nie cieszą się szczególnym zainteresowaniem (po 1,0%), ale w państwach tych spora liczba młodzieży już przebywała.

Uwagi końcowe

Uogólniając wyniki badań dotyczące aktywności turystycznej młodzieży szkół ponadpodstawowych w 1991 roku i w okresie zimowej przerwy semestralnej 1992 roku można wskazać, że poziom uczestnictwa w turystyce charakteryzują następujące sytuacje:

- uczestnictwo w wyjazdach obejmuje znaczną liczbę młodzieży (92,1%) lecz dominują wyjazdy beznoclegowe (92,1%), w których intensywnie uczestniczy mniej niż połowa uczniów i jeszcze mniej (20 z 77,9%) w wyjazdach weekendowych,
- liczba wyjeżdżających uczniów na wakacje letnie, relatywnie wysoka, bo obejmująca 78,4% badanych, zmalała w stosunku do 1990 roku o 12,1%, przy równoległym wzroście liczby młodzieży realizującej w okresie wakacji 1991 roku wyjazdy długie - trwające 7 i więcej dni (87,5%).
- w wyjazdach za granicę uczestniczyło 23,8% uczniów i liczba odwiedzających inne kraje systematycznie rośnie,
- organizatorami wszelkich rodzajów wyjazdów są najczęściej - rodzina i szkoła. Oba te środowiska intensyfikują swoją działalność na rzecz organizowania wypoczynku młodzieży, przy zminimalizowanym udziale zakładów pracy i władz terenowych,

- wzrasta liczba uczniów korzystających z pobytu u rodziny zwłaszcza w okresie wakacji letnich,
- systematycznie maleje udział młodzieży w wyjazdach podczas zimowej przerwy semestralnej (w relacji do 1990 r. o 7,6%),
- czynnikami determinującymi niekorzystanie z wyjazdów są: typ szkoły (najrzadziej wyjeżdża młodzież szkół zasadniczych), warunki materialne rodziny oraz miejsce zamieszkania (wieś). Pewną rolę odgrywa również brak informacji o możliwościach wyjazdu oraz brak ukształtowanej potrzeby uprawiania turystyki.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych